

MÁRCIUS A PESTI VÁROSHÁZÁN

Március tizenötödikének reggele alig hogy megviradt a városháza felett, a tanácsurak már teljes számmal együtt ültek a nagy asztal körül. Az idő és az események sürgették ki ezt a korai tanácskozást, amelynek kiinduló pontját kétségtelenül a bécsi forradalom kitörése és Metternich bukása adta meg, de igazi izgalmát és viharát az a jelentős szolgálat, amelyet Szepesy Ferenc polgármester kapott, még az éjszaka folyamán a Pilvax-kávéházbeli határozatokról. Az ifjúság készül valamire! A tanácsurak megítélése szerint valami nagy boldogságra, amely elébevág, könnyelműen és vesztélyesen, a pozsonyi diéta eredményeinek. Szepesy polgármester azt hallotta, hogy az ifjak tizenkét pontban foglalták össze a követeléseiket s ezeket a követeléseket az egész nemzet nevében teszik, holott a nemzet érdekeit a diéta szakértő politikusai hivatottak képviselni. Mi lesz most már ebből? Mi lesz, ha a nemzet választott képviselőinek távollétében, úgyszólván a háta mögött, a bécsi mintára Pesten is elindul a forradalom. A forradalom, amiért elsősorban is a városháza, a tanácsurak társasága felelős!

A tanácskozás

tónusa pillanatról pillanatra komorabbá lesz. A tanácsurak közül némelyik megpróbálja kicsinyíteni a Pilvax-beli este jelentőségét, figyelemztetve társait ama tapasztalati igazságra, hogy az ifjak, mióta világ a világ, mindig lázadnak és terveznek, mert ez a rendeltetésük, az öregek pedig végeznek, mert ez a kötelességük. Szóval, végezni mi fogunk, állapítják meg, de valahogyan most maguk is érzik, hogy ennek a megállapításnak nincs túlságosan meggyőző ereje. Már csak azért sem, mert főóránként újabb és újabb hírnök járja ki a tanácskozó szoba ajtaját, hozván pihegve a híreket, hogy reggeli kilenc órára mindenfelé népekből nagy csődület verődött a Pilvax elé, amely szünet nélkül éljenzi az ifjúság vezéreit, a szöke Jókait s a spanyolszakállas Petőfit, Nyári Pált, Irányit és Klauzált, aki a diétától pár nappal előbb érkezett. Később azt is jelentik, hogy a Pilvax előtti tömeg, amely előtt Petőfi újabb s roppant vakmerő költeményét olvasta fel, majd Jókai ismertette fel valami tizenkét pontból álló követelést, ami végtelenségig feltűzte a kedélyeket, — ez a tömeg a Pilvax elől megindult az egyetem felé. A medikusokhoz mentek legelőbb, Petőfi ismét felolvasta a verset és Jókai ismét ismertette a pontokat, mire az orvosnövendékek, útkön a tanárral, vivatolva odaszegődtek a továbbmenetelökhöz. Egy másik hírnök — húsz perc se telik bele — hasonló módon meséli el a mérnöki egyetemen történt eseményeket. A tanácsurak néma esendben fogadják az újabb és újabb jelentéseket, senki sem szól, csak a tekintetük kérdezi, mi lesz ebből, mivé lesz estére a pesti utca, ha fentről a várból ide, taál nézni töltött ágyú melől a helyőrség parancsnoka? Szepesy polgármester úr az ablakhoz áll s onnan figyeli az utcát, amely valami furcsa, bolydult lázban kavargó a beborult márciusi égbolt alatt, aztán a távolságot méi fel, amely a városháza és a várhegy között nyújtózkodik. Ott áll az ablak előtt még akkor is, amikor egy halottasápadt jurátus a szobába ront s minden bevezető nélkül elküldi magát: „Tipula Péter,

a jog professzóra, az egyetem kapujában feltartóztatla a menetet s nem engedi be az ifjúság vezéreit! A jurátus kiáltása úgy suhint bele a csendbe, mint az éles ostoresapás, am.ől a testen kiserken a vér. A polgármester megperdül az ablak előtt s visszaküldi a jurátus felé: „Hogy mondta, amice?”

Az arcát nem látni, csak a hála kapja a fényt, de hirtelen robusztus mozdulatában és hangjában pattog és szikrázik az indulat. A jurátus arca még fehérebbre halványodik s szolgálatkészen megismételi szavait. Utána csend lesz, de valami nagyon furcsa csend, amely elnyeli a lélegzetet is. Ebben a halott, kihűlt csendben áll fel Rottenbiller alpolgármester a tanácskozó asztal mellől s fákön kifordul száján az első szó: „Gyalázatl!”

A szó után

újra csönd lesz, senki sem válaszol reá és csodálatosképpen senki se kérdezi meg, hogy Rottenbiller kire, mire, hogyan értette a „gyalázatl”? A kérdészködsére és a magyarázatokra nincs is sok idő. Befut egy hajdú és egy ázott, kicsit szótma-zolt nyomtatványt tesz a tanácskozó-asztal közepére. Rottenbiller veszi kezébe a friss papírost. Ime — mondja —, itt a tizenkét pont. A tanácskozó urak közül senki sem biztatja Rottenbiller, hogy az ázott papíron feketelő tizenkét pontot olvassa fel. A tanácsurak arcán egyre sápadtabban feszül a bőr s a tekintelük egyre zavartabban ugrál a nyitvamaradt ajtó-rés körül. Rottenbiller végre megújja a várakozást és olvasni kezd. Mikor az iv végére ér, Szepesy eljön az ablaktól, az asztalra ejti a kezét s hangosan kimondja a szót, ami ott feszengelt mindannyiuk torkában az egész délelőtt folyamán: — Most mi lesz?

Későn kap feleletet. Az egyik tanácsúr, nagybajuszú, nagyhasú sváb, szűk zsebéből kiráncigálja a Pesti Hírlap márciusi tízediki számát. Döcögve és kímélőlvá olvasni kezd: „a reformok terén ne engedjük magunkat az új eszmék által szélsőségek-re ragadtatni: ne feledjük, hogy állásunk a franciáktól merőben különbözik”. No, jó — teszi hozzá —, az ifjú urak nem tudják, hogy a kását nem eszik o'yan forrón, mint ahogy főzik. Ezzel a tizenkét ponttal az ifjú urak kicsit elragadtatták magukat... Rottenbiller ránéz a dagadó tanácsúrra s csöndesen azt feleli:

— Ezen már túl vagyunk. A tizenkét pont lehet, hogy kissé heves, de korántsem helytelen. A reformok szükségesekek. Széchenyi is nagyon jól tudja ezt, hiszen feltette a kérdést a diéta előtt: mit akarunk, reformokat, vagy anarchiát, mert a kettő közül valami-iknek felültenül jönnie kell. En már — fejezi be Rottenbiller szavait — inkább a reformokra szavazok...

Újabb halgatás után csöndes hangon megszólal Szepesy:

— A helyőrség parancsnoka ma reggel kinyilvánította, hogy legkisebb rendzavarás esetén lövetni fog... Valamit tennünk kell, hogy megakadályozzuk a katonaság közbelépését... Hirdessünk nyilvános közgyűlést s hívjuk meg rá az ifjúság vezéreit. Most rögtön, amíg nem késő.

A polgármester

indítványa kissé aggodalmaskodó, de osztatlan létszére talá, ám ki vál'a'kozhatna arra, hogy rögvést előkerítse az ifjúság vezéreit? A város már egy óriási

mékháshoz hasonlatos, ezek és ezek hömpölyögnek az utcákon, zsi bonganak, lüktetnek, rohangálnak és ácsorognak az egyetemek és a Nemzeti Múzeum előtt. Van, aki a tömeg számát húszezerre becsüli s van, aki még ennél is többre. Délután három óra is eltelik, míg végre a tanácsurak kiküldöttje a szíves invitációval a húszezres tömegben az ifjúság vezéreit megfeli. A vezérek és a tömeg elválaszthatatlan s így töltént, hogy a városházi invitációra húszezer ember kíséri a nap ifjú hőseit. S ez a húszezer ember nem maradt kint az ajtók előtt. Előzőnlötte a lépcsőházat, elfoglalta a folyosókat, benyomult a termek ajtaín, be egészen az invitáció váratlan sikerétől, kissé megdöbbsent tanácsurak asztala elé. A tömeg közelsége és a pillanat forrósága megbénította az urak nyelvét s gondolatait. Néhány kínos perc következett. A tömeg zsi bongott és a zsi bongás elnyelte és összezavarta a szavak értelmét s a mozdulatok jelentését. Két tanácsúr rémült pillantása az eleven emberbarrikáddal kitömött ajtó felé esett. A polgármester szájában gyűjtögette a szót, de jó idő ellett, amíg ki is ejthette azokat. Az ifjú vezérek is szótalanul teszik le a fehér ívet a tanácsurak elé, hogy jóváhagyással kanyarítsák a tizenkét pont alá a neveiket. Egy Ho'ovics nevű tanácsúr azonban idegenkedik, mondván, hogy „ezek a dolgok hosszabb tanácskozást kívánnának”. Egy másik tanácsúr méltóságtejes arcot ölt és szintén arra inti az ifjakat, hogy az ilyen fontos kérdések letárgyalásához idő kell, idő és főként nyugodt környezet. A tömeg gyorsan észreveszi a huzavonát, árulás-félet szimatol s mindinkább türelmetlenebb és felszólítóbb hangnembben követeli az aláírá-sokat. Szepesy polgármester tanácsátalanul áll. A helyzet komolyságát ismét csak Rottenbiller ismeri fel. Odaál a tanácsurak elé, s föjtött hangon, de méltóságtejes pátozzsal ezt kérdezi:

— Hát Európa minden nagy városában győzhettél a forradalom, csak Pest maradna megint el, gyáván és férfiatlanul, kullogva és lapulva, örök szégyenül a többi székváros mögött?

A tanácsurak

egy pillanatig úgy bámultak maguk elé, mintha a szavak igazi értelme még nem jutott volna hozzájuk el. De a tömeghez eljutott egy pillanat ezred-része alatt. Alig fejezte be Rottenbiller szavait, amikor a teremben a minden rendű és rangú ember torkán kiharsant a vivát. S ezt a diadalmas, ujongó harsogást szemrebbenésnyi idő alatt átvele a folyosón szorongó tömeg, ettől a lépcsőház s a lépcsőháztól az utca — húszezer ember szíve és ajaka. Zengett az épüle, zengett az utca, zengett az egész kitisztult márciusi alkonyat.

Szepesy gyorsan és erőteljesen a tizenkét pont alá kanyarította a nevét, utána sorra a tollát nyultak a tanácsurak is. A tömeg éljenzelt s az aláírt ívet győzelmi zászlóként lobogtatva elvonult. Utánuk a városházára is bekölözött a csend. A tanácsurak közül senki egy szót se szól. Páran felemelkedtek az asztal mellől, amelyen szétfolyt néhány friss tinta-csöpp s odaálltak a nyitott ablakok elé. Lent az útiesten még ott hömpölygött a forradalmi tömeg, olyan tömeg, amelytől még aigha látott a világ. Főrangú hölgyek, sápadt nemes kisasszonyok, diákok és jurátusok, suszterinasok és öreg vargák, cselédányok és császári katonák, helyke fiatal tiszték és öreg szatócsok, parasztlók, timárok és mészárosok, színészek és költők vonultak, mint egy felduzzadt, áradó tavaszi folyó.

A tanácsurak némán figyelték ezt az áradatot, areukról alig lehetett leolvasni valamit. Volt pillanat, amikor talán mind-egy-köjükbén újra felmerült a vészes és komor gondolat: hová fog torkol'ani ez a megindult áradat? Felelni erre ugyan ki tudhatott? Ebben az alkonyi órában még csak egyetlen érzés vált bizonyossá a szívekben, egyetlen halvány sejtélem. Az, hogy ez a borongós március' nap egy új, egy más magyar élet fogamzása lesz, egy új életé, amelyet lehet, hogy csak késő századok fognak v'rágba szöktetni, de talán igazabb élet lesz és magyar.

Péter József

ADOMENTES

OROKLAKÁSOK

NAGYKÖRŰNAL

Magyar (erdélyi)

gyantát veszünk

500—1000 kg.-ig legálisan.
Telefon: 222—474.

Műszerész MŰHELYT

15—20 fő foglalkoztatására alkalmasat, hosszabb

bérletbe keresünk.

„Világos” jellegre Patakhöz, Bajcsy-Zsilinszky-út huszonkilenc.

Híreski nyvvizsgái vizsga

I. és II. részére előkészítő új tanfolyamok kezdődnek.

Könyvvizsgái Szeminárium

V. Teleki Pál-utca huszonkettő, II. 4. Értekezés — köznaponként 3—5 között.

Végzett JURÁNYISTÁK!

1937/38. évben végzett IV. A-sok sürgősen jelentkeztek: LEUTWYLER HELEN Várszegi. Bp. VII. Munkás-utca három/a. Telefon 138-374, 423-762.

Használt BW kazánt

700x2100 mm 616 rostólyal. 10 Atm. nyomásra szétbontott állapotban jutá-

nyosan ELADUNK

Erdeklődést „Tulipán” jellegre fő-kiadóba kérünk.

ASSZONYOM!

Tavaszi PILLÉR-táska

OLCSÓ! SZÉP! ELEGANS!
VII. Erzsébet-körút harminckettő. Csak az udvarban.